

TANTÁRGYI TEMATIKA
BTMAN506 Történeti hangtan szem.

<p>Tantárgy neve: Nyelvtörténet és finnugrisztika</p>	<p>Tantárgy Neptun kódja(i): BTMAN306, BTMAN307, BTMAN310, BTMAN505, BTMAN506, BTOMA3N05, BTOMA2N07, BTOMA5N04, BTOMA9N05, BTOMA10N03, BTOSVM5N01, BTOSVM4N08, BTOSVM1N13, BTOSVM3N10, BTOSVM2N12 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p> <p>Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet</p> <p>Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)</p>
<p>Tárgyfelelős (név, beosztás): Kecskés Judit egyetemi docens</p>	
<p>Közreműködő oktató(k): Kecskés Judit egyetemi docens</p>	
<p>Tantárgyi egység: Történeti hangtan szem.</p>	
<p>Tantárgyi egység Neptun kódja: BTMAN506 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>	
<p>Javasolt félév: 3T (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan számú félév tárgyait csak összel, páros számúéit csak tavasszal lehet felvenni.)</p>	<p>Előfeltétel: BTMAN306 és BTMAN310 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>
<p>Óraszám/hét: BTMAN307, BTMAN310: 1, BTMAN306, BTMAN505, BTMAN506, BTOMA3N05, BTOMA2N07, BTOMA5N04, BTOMA9N05, BTOMA10N03, BTOSVM2N12, BTOSVM4N08, BTOSVM5N01, BTOSVM1N13, BTOSVM3N10: 2 (A nappali képzés heti óraszámja 14 héten át. A levelező képzések féléves óraszámja a következő: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 10 stb.)</p>	<p>Számonkérés módja (a/gy/k/b): BTMAN306, BTMAN307, BTMAN310, BTMAN505, BTOMA3N05, BTOMA2N07, BTOMA9N05, BTOSVM5N01, BTOSVM1N13, BTOSVM2N12: kollokvium, BTMAN506, BTOMA5N04, BTOMA10N03, BTOSVM4N08, BTOSVM3N10: gyakorlati jegy (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés módja és értékelése</i> pontnál.)</p>
<p>Kreditpont: BTMAN307, BTMAN310, BTMAN506, BTOMA5N04, BTOMA10N03, BTOSVM4N08, BTOSVM3N10: 2, BTMAN306, BTMAN505, BTOMA2N07, BTOMA3N05, BTOMA9N05, BTOSVM5N01, BTOSVM1N13, BTOSVM2N12: 3</p>	<p>Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)</p>
<p>Tantárgyi egység feladata és célja (röviden összefoglalva): A szeminárium célja bemutatni a nyelvi változások rendszerén belül a hangváltozások okait és típusait. Megismertetni a hallgatókat az egyes nyelvtörténeti korok hangállományával, a hangváltozások fejlődéstörténetével. A tantárgy fókuszában a hangváltozások állnak, ugyanakkor kitekint arra is, hogyan hatnak a hangváltozások a morféma-rendszerre, milyen folyamatokat indítanak el a szókészletben.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> A hallgató ismeri a nyelvtörténeti korszakokra jellemző hangállományt és annak</p>	

változásait. Átlátja hangváltozások morféma­változásokra gyakorolt hatását.
képesség: Képes a megszerzett nyelvtörténeti tudását átadni a közoktatás különböző szinterein.
attitűd: A nyelvtörténetet a mai nyelvhasználatig terjedő egységnek, evolutív folyamatnak látja.
autonómia és felelősség: a nyelvtörténeti szakirodalmat követi, alkalmazza a közoktatásban

Tantárgyi egység tematikus leírása 14 heti bontásban:

1. A történeti hangtan és morfológia helye a nyelvtörténeti tanulmányokban.
2. A hangváltozások okai és típusai
3. Ósmagyar kori magánhangzó-rendszer fejlődéstörténete
4. Ósmagyar kori mássalhangzó-rendszer fejlődéstörténete
5. A korai ómagyar kori magánhangzó-rendszer fejlődéstörténete
6. A korai ómagyar kori mássalhangzó-rendszer fejlődéstörténete
7. A kései ómagyar kori magánhangzó-rendszer fejlődéstörténete
8. A kései ómagyar kori mássalhangzó-rendszer fejlődéstörténete
9. Középmagyar kori magánhangzó-rendszer fejlődéstörténete
10. Középmagyar kori mássalhangzó-rendszer fejlődéstörténete
11. Hangváltozások az újmagyar korban.
12. Hangváltozások az újabb magyar korban.
13. A hangváltozások ige/névszótövek kialakításában játszott szerepe
14. A hangváltozások szerepe a morféma­képzés funkcionális differenciálódásában

Félévközi számonkérés módja és értékelése (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.):

A félévközi számonkérés módját és értékelését a félév kezdetekor a tantárgyi egység oktatója határozza meg.

Gyakorlati jegy/kollokvium teljesítésének módja és értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): **KSZ**

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerzhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgázhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma.

Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerzhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

FAZAKAS EMESE, *A magyar nyelv kis történeti nyelvtana*. Kolozsvár, Egyetemi Műhelykiadó, 2008, 7-91.

KISS JENŐ, PUSZTAI FERENC (szerk.) *Magyar nyelvtörténet*. Bp., Osiris Kiadó, 2003, 106-170, 301-370, 596-631, 710-724, 789-802.

É. KISS KATALIN, GERSTNER KÁROLY, HEGEDŰS ATTILA, *Kis magyar nyelvtörténet*. Piliscsaba, PPK., 2013, 3-77.

Ajánlott irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

B. GERGELY PIROSKA , Válogatott tanulmányok az Erdélyi fejedelemség korának nyelv- és névhasználatáról. *A Miskolci Egyetem Magyar Nyelvészei Tanszékének Kiadványai 3.* Miskolc Miskolci Egyetemi Kiadó, 2013..

KISS JENŐ, PUSZTAI FERENC (szerk.) *A magyar nyelvtörténet kézikönyve.* Bp., Tinta Könyvkiadó, 2018, 7-98.

ZSILINSZKY ÉVA, Megjegyzések a magyar igerendszer 17. századi történetéhez. In. Juhász Dezső (szerk.), *Kerekasztal körül.* Bp, ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék, 2016, 144-152.